

TEKNISKA FÖRENINGEN I UPPSALA

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2025

Styrelsen för Tekniska föreningen i Uppsala lämnar följande verksamhetsberättelse för 2025

MEDLEMMAR

Antalet betalande medlemmar i föreningen är 58, och därtill kommer 114 ständiga medlemmar. Några medlemmar har slutat och några nya har tillkommit. Vi i styrelsen vill uppmana alla medlemmar att försöka locka vänner, kollegor och bekanta att bli medlemmar. Vi kan också konstatera att nu tar alla emot kallelse via e-post. Utskick via vanlig post har upphört. Under året har föreningen lagt upp en ny hemsida. Årsavgiften för den tidigare hemsidan skulle öka dramatiskt inför 2026, så föreningen har nu en ny hemsida som blir billigare på lång sikt.

VERKSAMHETEN

Föreningens målsättning är att främja tekniken, de tekniska vetenskaperna samt påverka teknikens utveckling och användning till människans, samhällets och miljöns bästa. Föreningen vill sprida och diskutera ny och traditionell teknisk kunskap genom föredrag, studiebesök och sociala aktiviteter. Aktuella teman är miljö och klimat, nya energiformer, transporter, materialteknik, industriell ekonomi, nanoteknik mm. Föredragshållarna ställer i regel upp utan ersättning, men vissa kostnader förekommer för enstaka möten. Under 2025 har verksamheten gått med ett litet underskott pga. av initiala kostnader för nya hemsidan. Föreningen arrangerade under 2025 följande aktiviteter och föredrag:

MARS

ÅRSMÖTE 2025

Det annonserade föredraget blev tyvärr inställt och uppskjutet till mötet i maj
Efter föredraget bjöds närvarande medlemmar på ost och vin med tilltugg

25/3 Studiebesök Carpe Futurum Vattenfall Värme Boländerna

Vid Vattenfall Värmes anläggning Carpe Futurum i Boländerna produceras värme till Uppsalas fjärrvärmenät. Carpe Futurum har varit igång sedan 2022. Vi fick en beskrivning av anläggningen och en liten rundvandring under guidning av Tommy Karlsson. Ni kan läsa mer om Carpe Futurum på deras hemsida.

MAJ

21/5 Nyckelharpans historia och registrering hos Unesco

Riksspelmännen Esbjörn och Sture Hogmark kåserade och spelade

Nyckelharpan kan spåras bakåt i tiden till början av 1600-talet. Då fanns instrumentet endast i nordöstra delen av Uppland. Sedan tidigt 1970-tal, när folkmusikvägen nått vårt land, började instrumentet spridas, först över hela Sverige för att in på 1990-talet också nå långt utanför vårt lands gränser.

I december 2023 upptogs *Nyckelharpan*s Nätverk hos Unesco i ett register över Immateriella (Levande) kulturarv i kategorin "Goda metodiska exempel". *Sagobygden och Berättarnätverket i Ljungby* togs 2019 upp av Unesco i samma kategori. I december 2024 samregistrerades *Den svenska Fäbodkulturen och den norska Sätterskulturen* hos Unesco i den immateriella kategorin Av nationellt intresse.

Idag spelas och byggs nyckelharpan långt utanför Sveriges gränser. Nere i Europa samt i USA och Japan finns tusentals nyckelharpspelmän och ca 10-talet aktiva nyckelharpsbyggare.

JUNI

13/6 Studiebesök till Järnvägmuseet i Gävle

Guidning var beställd men tyvärr blev besöket inställt pga. av för lågt deltagande.

OKTOBER

2/10 Studiebesök till Järnvägmuseet i Gävle

Guidning var beställd men tyvärr blev besöket inställt pga. av för lågt deltagande

NOVEMBER

10/11 Artificiell Intelligens - Vad är det och vad är det inte?

Föredrag av Bengt Sandblad

Professor emeritus i människa-datorinteraktion

Hur kan AI, artificiell intelligens, komma att påverka oss i framtiden? Och hur vill vi att det ska bli? Vi fick även en kort sammanfattning av några nya rapporter från EU och myndigheter om hur de ser på utvecklingen, lagstiftningen mm.

AI kommer att påverka oss alla oavsett om vi vill det eller inte. Och det har redan börjat.

25/11 Energiprognoser och utfall, vad trodde vi för 25 år sedan och hur gick det?

Föredrag av Joakim Amorim PhD i Fasta tillståndets fysik

Programchef vid Stiftelsen för strategisk forskning

Det är svårt att förutse framtiden. Särskilt kärnkraftens och elhandelns påverkan på samhället. Joakim Amorim har granskat en 25 år gammal prognos om vår egen tid och konstaterar att det inte alltid blir helt rätt. Elanvändningen har t ex inte ökat som förväntat. Just nu har vi ett elöverskott. Ska vi exportera så mycket som möjligt? Och hur ska energiforskningen styras? Ska politiker styra genom att fördela forskningsanslag till de projekt de själva tror på eller ska det vara helt fritt?

DECEMBER

4/12 ÖSTERBYBRUK En inblick i den uppländska historien

Föredrag Sture Hogmark

Professor emeritus i materialvetenskap samt riksspelman

En berättelse om hur Österby utvecklades ur ett glesbefolkat skogslandskap till att under en tid vara ett av Sveriges största järnbruk. Här inledde Gustav Vasa kring mitten av 1500-talet en rationell järn- och stålframställning med hjälp av tyska bergsmän. Från slutet av 1500-talet till mitten av 1600-talet invandrade ca 2000 valloner till Sverige. Till Österby kom de första 1627.

Alla norduppländska vallonbruk hade ensamrätt till den högvärdiga malmen från Dannemora gruvor.

Hogmark tog Österby som ett exempel, och berättade ingående om de olika tekniker som där använts genom århundradena vid gammaldags järnframställning, och som bidragit till att svenskt stål fortfarande ligger högt på världsrankingen.

Det är väldokumenterat att vallonjärnet betalades upp till tre gånger så mycket som annat järn från Sverige eller andra länder. Varför? Jag ger flera olika svarsalternativ till den frågan. Sant är att de uppländska bruksägarna blev rika. De fick råd att skapa vackra herrgårdsanläggningar efter franska förebilder. Idag kan vi se exempel på dem i ett tiotal vallonbruk.

Efter föredraget samlades vi till en liten *årsavslutning* med ost och vin i Ångströms kafeteria.

STYRELSEN

Styrelsen har under året haft 9 sammanträden utöver årsmötet.

EKONOMI

Föreningens tillgångar har minskat jämfört med tidigare år. Totalt sett har föreningens tillgångar minskat med 650:- under 2025. Underskottet beror på initiala kostnader för den nya hemsidan. I övrigt har alla kostnader hållit sig inom eller under budget. Bankränta och fondintäkter har varit positiva under året. Medlemsavgiften föreslås vara kvar på 300:- per år. Medlemsregistret är under ständig översyn och i år har fortsatt ansträngning lett till att ytterligare inaktiva medlemmar och medlemmar som flyttat utan att ange ny adress tagits bort från utsändningslistan. Antal utskick per post har under 2025 minskat och vi avser att helt upphöra med utskick via brev. Portot per brev är nu så hög som 22:- och alla aktiva medlemmar har angett en e-postadress.

STYRELSE OCH ÖVRIGA FUNKTIONÄRER 2025

STYRELSE

Ordförande:	Arne Roos
Vice ordförande:	Sture Hogmark
Sekreterare:	Ann-Catrin Johansson
Kassaförvaltare:	Staffan Söderberg/Arne Roos
Ledamot och registerhållare:	Hans Mählberg
Ledamot:	Hans Westergren
Ledamot:	Claes-Göran Granqvist
Ledamot:	Staffan Söderberg
Ledamot:	Gunilla Munters
Suppleant	Tord Jansson

REVISORER

Revisor:	Gustav Boström
Revisor:	Björn Westerstrand

VALNÄMND:

Ledamot och sammankallande:	Bengt Lundberg
ledamot:	Lars Pålsson